

COMMISSION DE L'INTÉRIEUR
ET DES AFFAIRES ADMINISTRATIVES
COMMISSIE VOOR DE BINNENLANDSE
EN ADMINISTRATIEVE AANGELEGENHEDEN

SÉANCE DU MARDI 13 FÉVRIER 1996
VERGADERING VAN DINSDAG 13 FEBRUARI 1996

SOMMAIRE :

INHOUDSOPGAVE :

DEMANDE D'EXPLICATIONS (Discussion) :

Demande d'explications de M. Verreycken au Premier ministre sur « la crédibilité de M. Leman ».

Orateurs : **M. Verreycken, M. Dehaene**, Premier ministre, p. 166.

VRAAG OM UITLEG (Bespreking) :

Vraag om uitleg van de heer Verreycken aan de Eerste minister over « de geloofwaardigheid van de heer Leman ».

Sprekers : **de heer Verreycken, de heer Dehaene**, Eerste minister, blz. 166.

PRÉSIDENCE DE **M. PINOIE**, PREMIER VICE-PRÉSIDENT
VOORZITTERSCHAP VAN **DE HEER PINOIE**, EERSTE ONDERVOORZITTER

La séance est ouverte à 12 h 5 m.

De vergadering wordt geopend om 12 h 5 m.

VRAAG OM UITLEG VAN DE HEER VERREYCKEN AAN DE EERSTE MINISTER OVER «DE GELOOFWAARDIGHEID VAN DE HEER LEMAN»

DEMANDE D'EXPLICATIONS DE M. VERREYCKEN AU PREMIER MINISTRE SUR «LA CRÉDIBILITÉ DE M. LEMAN»

De Voorzitter. — Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Verreycken aan de Eerste minister over «de geloofwaardigheid van de heer Leman».

Het woord is aan de heer Verreycken.

De heer Verreycken (VL. Bl.). — Mijnheer de Voorzitter, het onderwerp van mijn vraag om uitleg is ongetwijfeld bekend, want ik heb over deze materie reeds een aantal vragen gesteld. Deze keer zal ik de zaak iets breder bekijken.

De krant *Het Volk* van 5 februari publiceerde een gastartikel van de directeur van het Centrum voor gelijkheid van kansen en racismebestrijding. Dat staat met zoveel woorden in de titel van het artikel. In dat artikel haalt de heer Johan Leman nogal zwaar uit naar de partij die ik vertegenwoordig. Zij zou hatelijk, antidemocratisch en racistisch zijn en meteen verwijt hij bijna 500 000 kiezers dat zij zich marginaliseren zolang zij zich met onze partij blijven identificeren.

De volgende dag, op 6 februari, verscheen dan in *De Morgen* een opinieartikel en daar gaat het mij vooral om. Dat artikel werd namelijk ondertekend door de heer Leman, met gebruik van zijn volledige titel, en door de heer Filip De Coene, Europees parlements lid voor de SP. In deze laatste tekst wordt uitgehaald naar nogal wat politici: naar Marc Olivier, ondervoorzitter van de Vlaamse Raad, naar mensen van CVP, VLD en Volksunie, omdat zij in het Kortrijkse overleg, waarover ook vandaag nog krantetartikelen verschijnen, Vlaams-Blokverkozenen zouden betrekken. Er wordt ook gesneerd naar de wetsontwerpen van minister Vande Lanotte en gezegd dat het Vlaams Blok een duidelijk racistisch programma zou hebben.

Iedereen moet natuurlijk de vrijheid hebben om zijn mening te uiten in de media. Dat zal ik niemand ontzeggen, maar ik vraag mij toch af of een ambtenaar, in casu Johan Leman, die zijn werkzaamheden onder de verantwoordelijkheid van de Eerste minister moet ontplooiën, er goed aan doet om 500 000 kiezers als racisten te bestempelen. Ik denk dat hiermee duidelijk is gebleken dat de heer Leman politiek «gedetermineerd» is en dat hij zijn opdracht niet meer onpartijdig vervult.

Waarom ben ik van oordeel dat hij onpartijdig moet zijn? Uiteraard kan ik mij hiervoor beroepen op de tekst van het koninklijk besluit dat het statuut van het overheidspersoneel regelt. Het dateert van 2 oktober 1937 en werd sindsdien talloze keren gewijzigd. In artikel 10, paragraaf 1, lees ik zeer duidelijk: «De ambtenaren oefenen hun ambt uit op een loyale en integere wijze.» Op die loyaliteit kom ik zo dadelijk nog terug. Artikel 10, paragraaf 2: «De rijksambtenaren behandelen de gebruikers van hun dienst welwillend en zonder enige discriminatie.» Artikel 11, paragraaf 1: «Buiten de uitoefening van hun ambt vermijden de rijksambtenaren elke handelwijze die het vertrouwen van het publiek in hun dienst kan aantasten.» Dat is natuurlijk belangrijk.

Wij kunnen hierbij nog enkele randbedenkingen maken. In het boek van professor Jan Velaers *Beperkingen van de vrijheid van meningsuiting*, lees ik bijvoorbeeld: «De ambtenaar mag het vertrouwen van het publiek in de openbare dienst niet in het gedrang brengen. Hij zal zich dienen te onthouden van uitingen die gebruikers van de openbare dienst zouden doen twifelen aan de onpartijdigheid ervan. Op de ambtenaar rust een verplichting tot terughoudendheid, ook buiten de uitoefening van zijn ambt. Hij mag ten overstaan van het publiek niet de indruk wekken dat de dienst een bepaalde politieke of levensbeschouwelijke overtuiging deelt of bevoordeelt.» Met deze opmerking geeft de heer Velaers bijna een persoonsomschrijving van de man die ik hier viseer.

In zijn *Overzicht van het Belgisch administratief recht*, uitgegeven bij Kluwer, schrijft professor Mast, een autoriteit inzake administratief recht: «Een ambtenaar moet zich boven het partijgewoel houden.»

Erwin De Luyck schrijft in *Vrijheid van meningsuiting en personen in openbare dienst*: «De plicht tot neutraliteit houdt in dat de ambtenaar geen gebruik mag maken van zijn functie om zijn overtuiging te propageren.»

Gezaghebbende personen wijzen er dus op dat een rijksambtenaar een sterke terughoudendheid en loyaliteit aan de dag moet leggen wanneer hij zijn titel van ambtenaar gebruikt. Overigens schuift de heer Leman die loyaliteit volkomen opzij in het jongste rapport dat hij namens zijn centrum publiceerde. Ik geef u enkele voorbeelden. Op pagina 116 schrijft hij: «De politie beschikt over een interventieruimte die niet meer onderworpen is aan de controle van de rechtbanken.» Dat is een serieuze sneer, waarmee de heer Leman zegt dat de politiediensten aan banden moeten worden gelegd en beter gecontroleerd. Op bladzijde 147 staat: «Politie en rijkswacht vertonen vaak een puur repressief imago»;

op pagina 117: «De OCMW-wetgeving voor illegalen moet worden versoepeld»; op pagina 118: «De regeringsmaatregelen inzake de opsluiting van illegalen is verkeerd.» De loyaliteit en de onpartijdigheid zijn hier wel zeer ver te zoeken.

Meent de Eerste minister niet dat de heer Leman niet alleen zijn politieke opdrachten fout invulde — dat deed hij althans volgens onze interpretatie — maar dat hij ook zeer duidelijk zijn boekje te buiten ging? Vindt hij het oorbaar dat een ambtenaar, in casu de heer Leman — en hier verwijs ik naar het artikel in *De Morgen* —, samen met een politicus een tekst schrijft en ondertekent, zonder dat duidelijk is welk deel van de tekst elk van beiden heeft geschreven en waaruit kan worden verondersteld dat de ambtenaar de stellingen van de politicus kritiekloos onderschrijft? Een politicus mag natuurlijk zijn partij verdedigen en naar andere partijen uithalen, een ambtenaar daarentegen moet zich onpartijdig opstellen. Zal de Eerste minister de heer Leman duidelijk maken dat hij met zijn centrum het recht heeft om het programma van het Vlaams Blok te onderzoeken op strijdigheden met de wet, maar dat hij zich moet onthouden van gratuite sneren naar dat programma, zoals die uitgebracht samen met een parlementslid in *De Morgen*. Dat artikel was de directeur van het centrum onwaardig.

De hele kwestie kan misschien overkomen als totaal onbelangrijk gerommel in de marge. Mijn overtuiging is echter dat dergelijke artikelen het hele politieke bedrijf ongeloofwaardig maken. Heel recent nog hebben we meegemaakt hoe de media heel breedvoerig de «Ode aan de fraude» lieten dirigeren door politici en nu krijgen we dit soort artikelen. Dit alles kan niet anders dan de kloof met de burger verbreden. In de plaats van onpartijdig te zijn, zoals dat voor een ambtenaar hoort, sluit de heer Leman zich aan bij een politicus die sneren geeft naar een andere partij. Ik weet wel dat scheldwoorden meer zeggen over de man die ze gebruikt dan over diegene voor wie ze bedoeld zijn, maar toch moet ik betreuren dat een ambtenaar zich tot dergelijke scheldpartijen leent.

In Antwerpen hebben wij het al moeten meemaken dat een ombudsman zijn naambekendheid gebruikte om zich tot parlementslid te laten verkiezen. Ik vrees dat de heer Leman dezelfde weg wil opgaan en dat ook hij politieke aspiraties op het oog heeft. Gelijkheid van kansen moet worden nagestreefd voor iedereen die de wet wil respecteren, maar ik vrees dat die gelijkheid niet wordt gewaarborgd door iemand die zich zo partijdig opstelt dat hij de 500 000 Vlaams-Blokkiezers, die enkel van hun democratisch recht gebruik maken en verder geen enkele fout begaan, stigmatiseert als racisten en als zich marginaliserende burgers, tenminste zo lang zij zich achter het Vlaams Blok scharen.

Ik heb daar problemen mee, te meer omdat de directeur van het centrum meent dat zijn opdracht hem het recht geeft dergelijke uitspraken te doen en dat de Eerste minister achter hem staat. Het centrum is immers geen autonome overheidsinstelling, maar wel een organisatie die specifiek onder de verantwoordelijkheid van de Eerste minister ressorteert.

Ik had ook de minister van Ambtenarenzaken over dit onderwerp vragen kunnen stellen aangezien de functie van directeur van het centrum gelijk te stellen is met een ambtenarenfunctie, volgens alle daartoe gehanteerde vormen. Het leek mij evenwel directer de Premier, die uiteindelijk verantwoordelijk is, te vragen of hij niet vindt dat de directeur zijn boekje te buiten ging.

De Voorzitter. — Het woord is aan de Eerste minister.

De heer Dehaene, Eerste minister. — Mijnheer de Voorzitter, op de precieze vragen van de heer Verreycken zal ik kort en bondig antwoorden.

De heer Verreycken maakte zelf een onderscheid tussen de vrije tribune in *Het Volk* en het opinieartikel in *De Morgen*, waarin het, niettegenstaande de titel, ging om het Kortrijkse overleg, een aangelegenheid van lokale aard. In artikel 3 van de wet op de oprichting van het Centrum voor gelijkheid van kansen en racismebestrijding wordt bepaald dat het centrum in de uitoefening van zijn opdracht volkomen onafhankelijk is en dat zijn diensten dan ook in volle onafhankelijkheid voor dit centrum werken.

Het is dus niet juist dat de directeur van het centrum onder het rechtstreekse hiërarchische gezag van de Eerste minister werkt, want het centrum zelf bepaalt hoe de directeur zijn functie uitoefent.

Het Centrum voor gelijkheid van kansen en racismebestrijding heeft een duidelijke en geëngageerde opdracht ten opzichte van een maatschappelijk gegeven waarvoor het Parlement het nodig achtte een specifieke instelling op te richten.

Ik kan respect opbrengen voor mensen die hun opdracht op een geëngageerde manier vervullen, ook al nemen ze daarbij bepaalde risico's.

Inzake de publikatie in *Het Volk*, moet een duidelijk onderscheid worden gemaakt tussen het programma van het Vlaams Blok waarop de kritiek van de heer Leman is toegespitst, en de partijleden zelf. De heer Leman is trouwens niet de enige die dat programma op die manier heeft geanalyseerd, maar hij heeft nooit de leden van het Vlaams Blok als dusdanig bekritiseerd. Als ik het goed heb begrepen, heeft zelfs de heer Verreycken er geen bezwaar tegen dat het programma wordt doorgelicht.

De heer Verreycken heeft ook verwezen naar de kritische bedenkingen die door het centrum in een advies bij het wetsontwerp van de Regering over de vreemdelingen werden geformuleerd, waarmede overigens rekening werd gehouden bij het opstellen van de tekst.

Met dit wetsontwerp, dat op het ogenblik in het Parlement wordt besproken, heeft de Regering haar verantwoordelijkheid genomen. Wellicht zal ook de Senaat de kans krijgen zich over het ontwerp te buigen.

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Verreycken.

De heer Verreycken (Vl. Bl.). — Mijnheer de Voorzitter, ik waardeer het antwoord van de Eerste minister. Graag ontvang ik de tekst ervan zodat ik hem kan overmaken aan mijn medewerkers die mij de nota hebben bezorgd over het onderzoekswerk met betrekking tot de stellingen van de juristen.

De Voorzitter. — Het woord is aan de Eerste minister.

De heer Dehaene, Eerste minister. — De diensten zullen zeker niet nalaten mijn antwoord aan de heer Verreycken te bezorgen. Vermits ik de gewoonte heb eerst te luisteren naar de vraag en daarna pas te antwoorden, beschik ik niet over een tekst.

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Verreycken.

De heer Verreycken (Vl. Bl.). — Ik zou evenmin de tekst van mijn vraag kunnen bezorgen want ik heb niets anders dan een massa steekwoorden op een massa papiertjes.

Mijnheer de Voorzitter, ik heb nog een bijkomende vraag. Ik begrijp uiteraard dat de Eerste minister zijn ambtenaren beschermt en dat de heer Leman een zekere mate van zelfstandigheid heeft. Toch wordt in dit geval de loyaliteit aangetast door het te sterk bekritisieren van bepaalde maatregelen, waarover eventueel vooraf met het centrum had kunnen worden overlegd. Er kan immers overleg worden gepleegd met de ambtenaren vóór de publikatie van de wet.

Ik vraag mij echt af of vanaf nu alle ambtenaren, niet enkel de heer Leman, die beantwoordt aan de normen van een aangesteld ambtenaar, vrijgesteld zijn van de ambtelijke deontologie en of zij allemaal in samenwerking met politici en gebruik makend van hun functie, vrije tribunes in kranten mogen publiceren.

In de door mij gewraakte vrije tribune in *De Morgen* wordt duidelijk kritiek geleverd op de toestand in Antwerpen. Het artikel overstijgt het lokale Kortrijkse karakter. Er wordt in gezegd dat het achterpoortje van Kortrijk maakt dat de voordeur die in Antwerpen gesloten blijft, toch opengaat. Dergelijke vrije tribunes zijn uiteraard ook sneren naar uw partij.

Ik vraag mij af of elk politicus een ambtenaar in de arm mag nemen om samen een artikel te schrijven dat is gericht tegen een of ander politicus. Met deze praktijken bevinden wij ons op een gevaarlijk hellend vlak, waardoor mijn opmerking dat het poli-

tieke bedrijf ongeloofwaardig wordt, nog realistischer wordt. Ambtenaren moeten worden gewezen op hun plicht van terughoudendheid en op hun deontologisch omschreven plicht, die zelfs in een koninklijk besluit is vermeld.

De Voorzitter. — Het woord is aan de Eerste minister.

De heer Dehaene, Eerste minister. — Ik durf gerust toegeven dat ik een eerder kritische houding aanneem ten opzichte van het artikel in *De Morgen*. Ik zou er minder moeite mee hebben indien het ging om een artikel van twee gewone Kortrijkzanen. Een dergelijke vermenging wordt inderdaad beter vermeden.

De Voorzitter. — Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

Dames en heren, de agenda van de openbare vergadering van de commissie voor de Binnenlandse en Administratieve Aangelegenheden is afgewerkt.

L'ordre du jour de la réunion publique de la commission de l'Intérieur et des Affaires administratives est ainsi épuisé.

De vergadering is gesloten.

La séance est levée.

(De vergadering wordt gesloten om 12 h 30 m.)

(La séance est levée à 12 h 30 m.)